

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea“, „Foaia Interesantă“ și Plugarul Luminat — 100 Lei pe an, 50 Lei pe 1/2 an, 25 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani: preoși, învățători, mici meseriași și mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe 1/2 an, 15 Lei pe 1/4 de an.

Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, 1. Main Str. Warren, Ohio.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foaie pentru popor | Director: Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Insoțire plugărească pentru asigurarea vitelor la Orăștie.

Țăranii români din Orăștie, au un „Club țărănesc“, o insoțire a lor, pentru a-și apăra interesele (trebuințele și foloasele) în viața de toate zilele în acest oraș, și pentru a face, să se țină mai bine samă de voința țărănimii noastre de aici, țărănime numeroasă și vrednică, care însă era ținută de parte, când era vorba de treburile de obște din acest oraș, în vremile apusei stăpâniri.

Azi, prin sfaturile dela „Clubul“ său, ea își arată părerile în treburile de obște ale orașului și cuvântul ei e, de cele mai multe ori, ascultat și îndeplinit, după putință, căci e totdeauna cuvântul ce sprijină o cerere dreaptă.

Duminecă în 5 Martie „Clubul țărănesc“ din Orăștie și-a ținut adunarea generală, pentru ca comitetul încredințat cu conducerea treburilor lui, să dea samă de ce a făcut în anul trecut.

Darea de samă a comitetului s'a luat la cunoștință și s'a ales un nou comitet, — aproape tot cel din trecut, pentru a îngriji și mai departe de mersul bun al acestei insoțiri plugărești.

S'a luat cu plăcere la cunoștință, că comitetul parohial al bisericii gr. orientale din loc, a pus la îndemână Clubului, localul fostului Azil de copii, de lângă școală română confesională, pentru a-și face întrânsul o Casă de cetire, cu bibliotecă, unde să se adune țărani când au timp, să mai vadă ce scriu foile, revistele plugărești, și să-și lea câte-o carte de cetit. Noul comitet are însărcinarea de a face din această casă, un loc cât mai plăcut și mai atrăgător pentru țărani nostri.

Asigurarea vitelor.

Dintre hotărârile luate de acest sfat al țărănilor noștri, poate cea mai însemnată e aceea, prin care a dat comitetului său însărcinarea, a pregăti lucrurile pentru înființarea unei Insoțiri de proprietari de vite, pentru asigurarea împotriva pagubelor în vite.

Noi am avut la Orăștie, nalte de războiu, o astfel de asigurare, care, pornind dela nimic și cu mâ-

na goală, a făcut, în scurta ei viață, foarte mult bine economilor cari își asiguraseră vitele la ea. Le-a plătit sume mari de bani, ca ajutoare la pagubele în vite. Slujbașii ei n'au primit nici o plată pentru osteneala lor, numai ca s'o împu-ternicească, fiind începătoare. Imprijurări neatârnoare de voința lor și venirea războiului, i-au pus capăt.

Acum e vorba să se înființeze o insoțire la fel pentru Orăștie și jur. O nouă constătuire a țărănilor noștri va hotărî facerea celor dintii pași pentru înființarea planului, și în scurtă vreme o putem avea înființată.

Trebuința alor astfel de insoțiri o foarte simțită în popor. Când azi îi piere unui econom o vită, el trebuie să-și vindă un pământ bun, și nu și-o mai poate pune la loc!

Chemarea unui om năcăjit.

Zilele trecute am primit dela un cetitor al foilor noastre din vechiul Regat, Nicolae Gh. Mantale, din Boghicea, of. postal Bâra (jud. Roman) o scrisoare care nu e decât un părăiaș de lacrimi.

Ne arată că e om căsătorit cu soție și 4 copii, toți mici, a fost în marele război și a fost rănit în 2 rânduri, abia a mai scăpat cu viața. Are numai 4 prăjini de pământ și avea 2 boi, toată nădejdea celor 6 suflete din casă. Cu ei își țineau zilele, căraușind, lucrând la alții și sieși.

În 20 Februar, pe când făcea o căraușie cu boii spre orașul Târgul-Frumos, — de-odată un bou sare sus în jug, apoi cade grămadă jos și mai mult nu s'a sculat!.

Acum familia numită se vede ajunsă la sapă de lemn. Ar trebui să-și vindă doar jumătate din pământul ce-l are, ori mai mult, ca să își poată cumpăra alt bou în jug.

Desnădăduitul frate ne roagă să facem caldă chemare către cetitorii noștri din Ardeal, doar îi întind mână de ajutor, adunând ceva sume pentru el și ajutându-l, ca pe un frate care poartă încă și simte din greu rănile ce le-a primit stând la Oituz cu fața mereu spre Ardeal, în calea cruntului dușman!.

Facem bucuros această chemare și mult ne-am bucura dacă am afla, că s'au găsit numeroși cetitori cari au adunat sumulițe de bani și le-au trimis fratelui Moldovean a-

juns la năcaz. Adresa lui e: Nicolae G. Mantale, în comuna Boghicea, of. post. Bâra, (jud. Roman.)

În același timp însă dorim ca frații noștri de aici și de aiurea, să înțeleagă ce lucru mare și bun e, o Insoțire de asigurare împotriva pagubelor în vite! Cine e asigurat, nu ajunge nici o dată să tindă mâna după milă. Își înștiințează paguba, își capătă banii și își pune altă vită în loc.

În vechiul Regat nu erau astfel de asigurări de loc, la noi se începuse aici la Orăștie, — și tot aici vom porni de nou o astfel de prea folositoare insoțire.

Mișcarea studentească

se află tot în starea dureroasă, de a nu se fi ajuns la o înțelegere. Tinerimea din București a dat un răspuns foarte cumpătat, serios, plin de stăpânire de sine, la Chemarea ce i-a făcut-o Colegiul Universitar. Vom arăta în numărul viitor cuprinsul acestui răspuns cuviincios, dar pătruns de nobila mândrie și știire de sine.

— La Cluj evreii s'au obrăznicit rău. Joi în săptămâna trecută, studenții români, în conglăsuire cu frații lor din București, au hotărât (având și 4 profesori universitari între ei), să urmeze lupta națională, contra Evreilor. Vineri o ceată de Evrei s'a înarmat și s'a pregătit la „război“ împotriva Românilor ce nu se pleacă lor. Au pregătit un atac mișelesc asupra alor 8 studenți români. Iată cum: Vre-o 60 de jidani stau ascunși într-o uliță pe unde știau că vor trece niște studenți români. Când cei 8 studenți români au ajuns acolo, au sărit cu ciomege, cu petri asupra lor și i-au bătut până la sânge. Intervinând poliția, a risipit pe Jidani, dar n'a arestat pe nici unul!

Unui student român ce a intrat într-o cafenea purtând tricolorul român pe pept, Jidanii i-au rupt tricolorul. S'a iscat o bătaie strașnică între studenți români și evrei.

Mâne-zi, Sâmbătă, studenții români aflând că în gară un student român a fost de nou bătut de Evrei, — au plecat în număr mare la gară. Dar poliția și armata i-a oprit. S'a iscat încăierare între studenți și poliție. Studenții au fost risipiți cu puterea, cu patul puștii, câțiva înțepați cu baionetele.

24 studenți români au fost arestați și ținuti până Duminecă dimineața, pentru „împotrivire“ armatei. Unul, I. Moldovan, ținut și mai de parte, ca mai „vinovat“ decât ceilalți.

Dintre Români au fost arestați 24 pentru-că mergeau să caute pe colegul lor, — dar iar din ceata de jidani cari au bătut pe cei 8 Români, n'a fost arestat nici unul!

Oare asta ce-i?

Cum ajung ei și la Universitate?

La Galați s'a descoperit o bandă care făcea Certificate (Atestate) școlare mincinoase, și anume Certificatul cel mai prețios: de Maturitate (bacalauriat) de pe clasa a 8-a de Liceu, cu care se poate intra la Universitate (la cele mai înalte școli din țară).

Nouă (9) tineri, aflați că au astfel de Certificate false, au fost arestați. Știți îi cheamă? Moritz Amedie, Moskovics Simion, Grünberg Moise, Navom Bernat, Moskovics David, Grünberg Leon și — și 3 nenorociți de Români: Lupu, Ghiculescu și Penea.

Iacă cum se silește acest „popor ales“ a ajunge și acolo unde știința, capul, nu-l ajută. Intră și fără știință, căci răzbește și numai cu — obrăznicia sa! Și studenții români să se bucure de vederea lor?

Cum spuneam în numărul trecut: Unde numai auzi de un lucru foarte de nimic, caută bine și vei afla, că porneala e — dela un Jidan.

Luptă strașnică în parlament la București.

Spuneam în numărul trecut, la „Din viața Partidelor“, că Partidul Național s'a hotărât a se întoarce în sfatul țării, pentru a încerca să împedecă acolo votarea „Constituției“ (a Legii de temelie a țării mărte).

Intrarea s'a făcut Vinerea trecută, căci pe această zi hotărise guvernul să înceapă desbaterea Legii. Scriitorul acestor șire am fost pe acea zi la București, și am văzut ce s'a întâmplat și am aflat ce se pregătea în jurul acestei lupte și ce măsuri s'au luat pentru a o zădărnici. Voiu arăta aci câteva amănunte:

Sedința furtunoasă.

Obstrucție à la Viena.

Deputații s'au adunat în număr aproape deplin, aproape toți. Deputații Partidului Național au venit

și ei aproape toți, luându-și locurile lor, alături de țărăniști, în băncile din stânga. Toți Ministrii erau de față, — afară de doi, cari erau la Senat.

Deschizându-se ședința, care avea să fie foarte sărbătorească, ca atunci când se începe în ea dezbaterăa unei legi de fundament al țării, — Președintele a început a da cuvânt celor înscriși a vorbi. A urmat o ședință care numai sărbătorească n'a fost...

Au urcat la tribună, pe rând trei deputați țărăniști, fiecare făcând câte o „comunicație“ (împărtășire, înștiințare) guvernului.

Cel dintâu a vorbit deputatul basaracean Bețianu, care arată ce urit se poartă acolo deregăturile și jandarmii cu acei pe cari îi știu că nu-s de-o părere cu partidul guvernului la putere. A vorbit multșor, ca așa să se câștige timp și să întârzie începerea dezbaterilor Constituției, — așa fiind planul pregătit de conducătorii luptei de împotrivire și de zădărniciere a aducerii Constituției.

În același fel și cu același scop a vorbit după el deputatul țărănist Florea Drăghici, arătând cum jandarmii și deregătorii nu lasă azi pe oameni să mai lasă din sate și plece la București! Așa au oprit zilele astea pe socrul dlui Mihalach, un învățător penzionat, azi preot, care a fost oprit cu puterea, chiar cu bătaie, de-a urca în tren și a veni la București! Pe alții asemenea, dar mai ales în jurul Bucureștilor țărăniștii sunt ca închisi în satele lor și nu pot merge la București, ori-ce treabă ori grabă ar avea! (Acest lucru își are cântecul său, pe care îl vom țilcului mai jos).

Al treilea deputat, țărănist, a comunicat (a adus la cunoștință) guvernului purtarea tot așa de rea a jandarmilor și deregătorilor cu locuitorii Dobrogei, cu săracii Bulgari, cari sufăr mult dela Români.

Al patrulea a vorbit de nedreptățile ce se fac locuitorilor din orașul Giurgiu de pe Dunăre.

Cu acestea s'a trecut timpul binișor, — când s'a putut intra în „ordinea de zi“. Aci Președintele a dat cuvânt dlui Dr. Iuliu Maniu, care n'a putut vorbi minute întregi de zgomotul aplauzelor cu care l'au primit la tribună partidul național și cel țărănesc, (era un răspuns la apauzele îndelungate cu care partidul liberal primise pe dl. I. C. Brătianu când a intrat în adunare).

Dl. Maniu a citit, în numele Partidului Național o declarație, prin care spune, că partidul nu s'a întors în parlament pentru a debate planul de Lege de nouă Constituție, ci pentru a-l împedea cu toate puterile sale, de a fi votat. Nu recunoaște acestui parlament dreptul de a aduce acea lege, și de o va aduce totuși, partidul nu o va recunoaște ca obligatoare pentru țară!

Dl. P. Halippa, în numele Partidului țărănesc, a citit o lungă declarație, în care înșiră toate nemulțumirile Basarabiei și arată, că tot așa, ca și Partidul Național, nu recunoaște parlamentului acestuia dreptul de a vota Constituția. Declarația o subscriiau 27 deputați Basarabeni din 51 câți are Basarabia, așadar cei mai mulți contra.

Un deputat socialist (bucovinean, din cei 2 intrați în parlament) a citit și el o declarație, care la început plăcea opoziției, apoi a întors-o pe placul partidului la putere, pentru ce a fost întâi aplaudat de par-

tidele de împotrivire, apoi de partidul liberal...

Cu acestea vremea s'a trecut binișor. Eră aproape ciasul 5 când s'ar fi putut începe vorba despre Constituție. Nainte de asta întâiul ministru Brătianu a vrut să răspundă Declarațiilor făcute de partidele de împotrivire. S'a ridicat în banca sa, ca să grăiască, — dar în clipa aceea o mică furtună neașteptată, chiar nebănuită, s'a iscat într'un colț al salei. Iacă cum:

— În băncile deputaților țărăniști se așezase deputatul socialist bucovinean, care vorbise cam pe gustul guvernului. Țărăniștii îl hîșiau și strigau pe el să plece din băncile lor! Cela nu vrea, aștia nu-i dau pace, și zgomot și frământări și ceartă, câtă poțești. Când gălăgia se potolea puțin și întâiul ministru cerca să înceapă a vorbi, țărăniștii iar năvăleau asupra puului de urs intrat în tabăra lor;

— Pleacă de aici! Du-te acolo la liberali, că pe placul lor vorbești!

Iar cel hâșit se lăsa greu în bancă, de nu-l puteau împinge afară, și-i certa cu glas ascuțit:

— Ba du-te tu de-aici! Mie aci îmi place să stau! Să nu te apropii, că te plesnesc!..

Și iar îmbulzeală, și iar ceartă și zgomot, încât întâiul ministru iar se așeza, fără a putea spune ceva.

Asta a durat așa aproape jumătate de ceas, încât lumea foarte multă ce privea ședința din logile pentru privitori, sta uimită și nu putea pricepe cum se aprind zeci de oameni și se ceartă, pentru că unul de alte părere, s'a așezat într'o bancă prea aproape de ei! — Se crede că tot lucru era anume întocmit așa, pentru a putea stârni zgomotul, zarva, turburarea, — ca ședința să nu poată ajunge la pace și la lucrul ce-l are de desbătut.

Când într'un târziu, comedia cu „streinul“ așezat între țărăniști s'a mai potolit, dl. Brătianu a vrut iar să vorbească, dar pe băncile de împotrivire s'a iscat altă furtună care-i îneca glasul. Atunci întâiul Ministru a ieșit din banca ministerială și a venit la tribuna (măsuța care e ca a învățătorului în școală, înaltă și cu tabla plecată), și îndată ceată mare de deputați de-ai lui s'au adunat în fața sa, și d. Brătianu a început a le vorbi lor ce avea de spus, și aceia aplaudau strașnic și-l copleșeau cu strigătele de plăcere și bucurie a lor, în vreme-ce din băncile opoziției un adevărat uragan (furtună cumplită) se îndrepta spre ei și le îneca glasul. Nu se auzea nimic din ce spunea întâiul ministru, se vedea numai pe mișcarea buzelor, pe darea din cap, pe izbirea cu pumnul în masă tot în 2 minute, că — spune ceva foarte hotărît, ori chiar războinic!

Stenografii (cei-ce scriu așa de repede, cu semne prescurtate, încât îți prind pe hârtie tot ce ai vorbit), — scriau! Cele scrise de ei se pun în gazeta țării (Monitorul Oficial) și se socotesc vorbite în sfat, hotărârile luate în urma lor, ca bune.

În uriașul zgomot, întâiul Ministru și-a spus ce avea de spus, dînd cu pumnul în masă, ca răspuns la vorbitorii de mai nainte.

Apoi a venit Raportorul legii celei nouă, avînd a vesti că se deschide dezbaterăa asupra ei. Nu s'a auzit nici un cuvînt din ce a spus, să vedea numai, că-i umblă buzele ca la cetit și întoarce foaie după foaie, până s'a oprit.

În timpul acesta partidele de împotrivire strigau, băteau cu pumnii în mescioare, dădeau cu picioarele în podele, fluerau și dela o vreme au început a cânta „Deșteaptă-te Române“ așa:

Deșteaptă-te Române
din somnul cel de moarte
La care te-adânciră
barbarii de tirani.
Acum ori nici-odată
croește-ți altă soarte
La care să se închine
și cruzii — șobolanii!
și cruzii — șobolanii!..

Și strigăte și zgomot, că asurzeai, — ca la o obstrucție (la împedecare cu puterea a cutărei lucrări).

A mai cercat să vorbească un deputat, I. Grădișteanu; nu s'a auzit nimic. Larma uriașă pornită din aprinderea peste măsură a partidelor de împotrivire asupra guvernului, nu contenea, a nimănuui glas nu se mai auzea.

Era ciasul 6, Președintele s'a înțeles ceva cu cei din jurul său, apoi a arătat că a închis ședința, prin aceea că s'a sculat și a plecat. Atunci s'a aflat următorul lucru:

În timpul celui mai mare zgomot „chestorii“ (păzitorii rîndului din adunare, tot deputați și ei) arătau Președintelui că cutare și cutare deputat flueră mai ascuțit, zbiară mai strașnic, dă mai zdravăn cu pumnii în masă, — și Președintele îi „îndruma la ordine“: odată, de 2-ori, de 3-ori, fără ca acela să audă, căci nu-și mai auzea nici gura sa; apoi pe al doilea, pe al treilea, tot așa, — și la procesul verbal (protocol) stenografii (scriitorii rezezi) scriau îndrumările președintelui.

După-ce a plecat și Grădișteanu dela tribuna de vorbire, făcându-se un pic de liniște, Președintele a vestit că se trimite în judecarea Comisiei disciplinare 9 deputați dintre țărăniști și naționaliști, pentru tulburarea mersului dezbaterilor. Doi din cei numiți s'au dus la președinte și i-au spus, că să-i șteargă de pe lista celor dați în judecată, doar ei n'au făcut nimic, — și Președintele i-a șters, iar pe ceilalți 7 i-a trimis în judecată. Comisia s'a retras și a desbătut și peste jumătate de cias a venit vestind că propune scoaterea lor din Stat pe 8 zile. Nu mai pot intra peste tot în casa sfatului, la poartă vor fi oprii de portari și soldați, și-și perd și plata de pe acele zile.

Cei trimiși în judecată au venit pe rând la tribuna vorbitorilor și s'au apărut. Fiecare par'că dădea câte-un pumn în coastă, în spate, guvernului și mergea nepăsător de pedeapsa primită.

Dr. Lupu când a plecat a spus: „Dar vom veni cu zece mil de țărani și vom împedecă votarea Constituției!“

Tălcul...

În vorbele de mai sus alui Dr. Lupu se cuprinde și înțelesul plângerii dela începutul ședinței, că au fost oprii unii aiții cari voiau să vină dela sate la oraș. Guvernul a simțit că opoziția vrea să aducă oameni dela sate să facă cu ei demonstrații în jurul parlamentului, și a luat de cu vreme măsuri de oprire, — crezând că aceia vor veni chiar pentru ziua asta, cea dintâi a dezbaterii Constituției. — Tot așa nu i va lăsa pe săteni să vie cu scop de demonstrație, nici după asta, până nu trece legea prin parlament.

Cu asta s'a sfârșit ședința cea dintâi a dezbaterii Constituției, —

adecă fără altă ispravă decât irașă încăerare între partide.

Sâmbă

— A doua zi, Sâmbătă, aceluia întâmplări s'au repetat, — și știa de disciplină a dat afară pe vre-o 9 deputați. — În firul a dezbateri, cineva a aruncat că sunt aci unii mari de gură, nici nu și-au făcut datoria țară în marele război, și nu cum a mestecat și pe Stere în bă. Atunci dl profesor N. I. s'a ridicat și a spus:

— „D'apoi printre cei cari i-au luat arma în mână pentru în război (pentru-că nici nu i-a nimenea!) sunt și eu. Dar uite! Când s'a apropiat războiul noi a venit dl Brătianu la mine și cerut să primesc și eu o șeva, un grad militar, să ajut cum știu și eu mai bine, — și i-am cerut dlui Brătian să mă General, ce d-sa n'a putut face. Iar eu nu puteam primi puțin, căci aci voia dl Iorga jungă cu toată povestea de sus), dacă Stere, care era un dator (vânzător de țară) era Colonel. eu nu puteam fi puțin ca General!“

Era o poveste ce tăia ca sabia în omul cu fioros trăsesc, — iar acela a tăcut și a ghițit și acest hap.

Dezbaterile au înaintat puțin și ziua s'a sfârșit cu dare fără a încă 9 deputați țărăniști naționaliști, pe câte 8—10 zile.

În aceste 8 zile guvernul de gând să-și voteze Legea, — deputații cei mai războinici opoziție sunt ținuuți afară.

Glas din popor.

— La mișcarea tinerimei —

Munții Apusei, Martie

Die Redactor! Mare bucurie ne-a cuprins pentru lupta braștă nostri studenți împotriva celor dușmani mari ai statului și ai porului nostru românesc. Noi porul de rând cunoaștem apucările și viclesugul acestor oameni, încât ni-i acru sufletul de ei, căci nimenea nu ne pune pe la ori-ce întreprindere a noastră de nimenea nu ne izbiră peste locul în viață, ca de Evrei.

Bucuria ni-a fost mare văd pe bunii nostri tineri cum își rîd fruntea și glasul pentru a-i da aceea mai napoi dela locul unde s'au imbuizit prea tare înainte dar durerea ne-a fost și mai răcând am văzut, cum i-a luat pînirea la prigoană și i-a aruncat în temnițele vestite dela Văcărești și i-a ținut acolo atâta vreme pe niște făcători de rele, nu ca niște luptători pentru o soartă bună și mai dreaptă pe sama stră. a poporului românesc din această țară. Rugăm pe tinerii tătari, să știe, că dacă cei de nu țin cu ei și cu dreptatea lor pot să razima pe noi, pe pop de jos, socotit mai pe jos de este!, că noi cu ei vom fi! Dar găm și pe cei de sus, să nu rmarască prea tare sufletele purtarea lor, ca să nu fim și ne gândi la răzburarea pentru timile tinerimii noastre, căci a ar fi prea amară!

Un colon din M. apuseni, și cu ei Moșii — D. D.

Din Băița.

— Bravura unui perciu. —

Dle Redactor! Cu inima plină de grijă cetim cele ce le scrieți, cu atâta căldură și dreptate, despre lupta tinerilor noștri universitari împotriva jidanilor. Și ne mirăm că se găsească Români, cari să nu fie cu trup cu suflet pe lângă acești tineri. Că iacă ce pătimim peste tot locul pe unde avem acest neam viclean printre noi:

În Băița noastră (județul Hunedoarei, peste Murăș dela Deva), s'a așezat un jidan din vechiul Regat, care poartă altfel nume românesc, — pentru ca cu atât mai greu să-l poți ști că e jidan, așezat la firma „Schlesinger“ de aici. Acesta făcea mereu contrabandă de aur. Il aduna, îl ducea la Deva și-i dădea drumul, el știe încotro.

Cineva a atras luarea aminte a Sergentului de jandarmi, un foarte bun Român. Acesta s'a pus în urmărirea evreului. Și l'a prins în Deva având la el o cățășime mai mică de aur, care nu putea adevări că-l are din băile lui, ci din negoș neiertat. Sergentul l'a dat pe mâna postului de jandarmi mai apropiat, care a luat Proces-verbal cu el și l'a dat în urmărire judecătorească pentru contrabandă de aur.

Și știți ce-a fost urmarea? Că Evreul, având, se vede, de tot bune legături la București, într'o zi ne pomenirăm cu ordin telegrafic, ca credinciosul sergent Român, să fie îndată mutat din Băița pe la Iliu unde va, pentru cuvântul arătat de sus, că s'a prins cu Jidanul dlui Schlesinger!..

Tot poporul am dat cerere să ne vină napoi harnicul și iubitul sergent român!, — și nu ne mai vine!

Iacă cu ce umblă Jidanii, jos și sus!

Și să n'aibă dreptate tinerii universitari cu mișcarea lor? Ba Dzeu să-i țină, că ei singuri își arată așa de răsunător și inimos inima lor curată și focul ce-i arde în pept de năcazul ce-l are neamul nostru pe urma jidanilor!

I. V. S.

NOUȚĂȚI

„Graiul Românesc“ e numele celei mai nouă între foile românești, care a început să apară în „Pančevo“ (Panciova) în Yugoslavia, ca foaie a „Partidului Român“ din acea țară. E plină de suflet românesc și doritoare de a ține credința bună și nădejdea în frașii noștri cari n'au avut norocul de a se vedea cu noi între hotarele statului român mărit. Il dorim spor și viață cu izbândă!

Dela Liceul „Aurel Vlaicu“. Direcțiunea Liceului aduce mulțumiri stimatei familii Simion Corvin, pentru darul de 1000 Lei pe seama „Fondului Corului“ dela Liceul nostru, din prilejul parastasului întru amintirea mult regretatului Simion Corvin, senior.

Asemenea și dlui primpretor, Petru Dămian, care ne-a mijlocit și trimis următoarele colecte, dela comunele cu largă înțelegere penajutoarea celor lipsiți dela școlile noastre: Comuna Vinerea 225 L;

Balomir 174 L. 50 b; Rămoșel 136 L, Jeleđinși 135 L; Șibot 128 L; 50 b; Căstău 70 L; Romos 50 L; Orăștioara de sus 50 L. Total 969 L. cu destinația pentru fondul elevilor săraci, dela liceul nostru. Tot asemenea dlui N. Voina, inv. dir. în Vaidei, care din suma încassată la o producție școlară, a trimis pentru fondul elevilor săraci dela Liceul nostru 300 Lei.

Direcțiunea.

Bănci puternice. Bilanșurile (încheerea socotelilor) băncilor pentru anul trecut, au început a fi publicate prin foi.

Două bilanșuri din București atrag în deosebi luarea aminte asupra lor: „Banca Românească“, la un capital de 280 milioane și fonduri de rezervă 87 mil., de tot avere proprie de 367 milioane, a avut anul trecut un câștig de 81 milioane, cam 22 la sută.

„Banca Marmorosch Blank“ cu capital de 125 milioane și fonduri de rezervă de 100 milioane, de tot avere proprie 225 milioane, a avut un câștig de 62 milioane, sau cam 26 la sută.

Iar la noi în Ardeal, a publicat frumos bilanș „Victoria“ din Arad, cu capital de 12 milioane, fonduri 8 $\frac{1}{2}$ milioane, de tot avere proprie 20 milioane și jumătate, având un câștig curat de 3 milioane și 65 mii Lei, sau 15 la sută. (Bine înțeles nu a luat de la oameni atâta, ci a câștigat având și depuneri foarte însemnate, de peste 75 milioane). Percentul mai mic de câștig arată, că nu a lucrat cu camețe așa mari, ca băncile din București.

„Albina“ din Sibiu, care a avut în anul 1921 un profit de 3 și jumătate milioane, a încheiat anul trecut cu câștig peste 7 milioane, — deși lucrează cu multă cruțare.

Așteptăm cu interes bilanșul Băncii Centrale, care a avut în anul 1921 9 milioane câștig.

Se întăresc și ale noastre bănci, cu toate că sunt cât mai cruțătoare cu datorășii lor, — ceea-ce ne bucură.

Din Cugir ni se scrie, că la Petrecerea aranjată în 13 Februarie de „Reuniunea Femeilor Române Sfta Maria“ și de Reuniunea de Cântări, petrecere care a fost foarte reușită și a mărit dragostea poporului pentru cele 2 Societăți culturale, — mai mulți din cei cari au luat parte, au dăruit sume potrivite de bani, 300, 200, 100, 60, 40, 20, 10 și 5 Lei, — ajutând și prin dăruirile lor, să rămână dela petrecere un venit curat de Lei 1488, cari s'au împărțit între cele 2 Reuniuni. Dăruitorilor li se aduc mulțumite de păr. Ar. Migia, președintele petrecerii.

Dar bisericesc. Dl inv. Vasile Basarab din Vaidei, a dăruit bisericii gr. or. române din Vinerea suma de Lei 125. — pentru care comitetul parochial i-a adus mulțumită și în scris, — îi mulțumim și pe calea aceasta.

Du membru din comitet.

În Vinerea a avut loc la 15 Februarie o foarte reușită Petrecere, aranjată de despărțământul Vinerea al Uniunii Foștilor Voluntari Români. Comitetul aranjator mulțumește celor ce au luat parte ajutând la reușita petre-

cerii și în deosebi celor ce au dăruit sume de bani peste taxa de intrare. Au dăruit mai mulți inși sume de 50 Lei, 35, 30, 20, 15, 5, 4. — de tot 354 Lei, cu cari împreună câștigul curat al petrecerii a fost 1618 Lei, trecuți la fondul „Uniunii Foștilor voluntari“.

De mare însemnătate pentru toți plătitorii de dare, este să priceapă Instrucțiunile ce le-a publicat Ministerul de Finanțe arătând cum au să se facă declarațiile (înțelesurile) venitelor ce le are fiecare, pentru că pe temeiul acelor va fi pus la dare.

Fiind acele Instrucții scrise în tr'o limbă literară, plină de termeni de specialitate, — ele sunt greu de înțeles de către marea mulțime a cetățenilor. De aceea noi le-am tradus (transcris) în limba populară, pe înțelesul tuturor și le publicăm în „Plugarul Luminat“ alături la acest număr al „Libertății“. Cetitorii noștri vor fi mult ajutoși prin asta la facerea acelor declarațiuni.

Binevești a arda acest număr din „Plugar“ celor ce nu au foile noastre și a le spune, că îl pot căpăta și ei, dacă trimit după cel puțin 5 exemplare. Li se trimit cu 1 Leu 20 exemplarul, sau 5 exemplare cu 6 Lei, trimise franco.

Cei ce trimit după mai multe, baram pentru 10, — să adaugă

„CRIȘANA“, institut de credit și de economii în Brad.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CRIȘANA“, sunt invitați prin aceasta la

a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ține Mercuri, în 28 Martie 1923, la 3 ore p. m., iar în cazul că nu se vor prezenta acționarii în număr suficient, adunarea se va ține la 10 Aprilie 1923, în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constituirea.
2. Raportul Direcțiunii și al Comit. de supraveghiere; Bilanșul anului 1921 și distribuirea profitului curat.
3. Alegerea alor 4 membri în Direcțiune.
4. Alegerea unui membru în Comitetul de supraveghiere.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru Direcțiune și a speselor de călătorie pentru Comitetul de supraveghiere.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§ 21. al 2, „Femeile se reprezintă prin plenipotență. minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și instituturile prin reprezentanții lor legali, chiar dacă acestia din urmă nu ar fi acționari“. § 22, „Numai acei acționari au drept ee vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiile și resp titlurile provizorii, eventual și dovezile de plenipotență la casa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor și resp. titlurilor provizorii la locurile destinate, are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă, notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiilor și a titlurilor provizorii și extradarea documentelor despre depuneri, s'au designat toate instituturile cari sunt membre la „Solidaritatea“ din Sibiu.

Brad, la 1 Martie 1923.

DIRECȚIUNEA

(Vezi „Bilanșul“ publicat în numărul trecut, 10, al „Libertății“.)

(742) 1-1

Dentist Dr. S. Soidner dă consultoți în ORĂȘTIE Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți fără durere. — Regulare de dinți. Runere de danturi. (729) 5-10

Covăcie mare.

Având toate uneltile pentru lucrarea de fier, două mașini de găurit, una mai mare, una mai mică, un leu paternic, și tot ce mai trebuie, e de vânzare la subscrisul: 1-2 (741) **Maiores Miron** din Bințiș, posta Orăștie (jud. Hunedoarei).

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 419/1923.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de notar cercual în notariatul cercual Beriu (lângă Orăștie), se publică concurs.

Retribuțiile sunt cele prevăzute în lege și în ordonanțele în vigoare.

În consecință sunt invitați toți acei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile completate și însoțite de actele prevăzute în art. de lege XX-1900 la oficiul pretorial din Orăștie până la data de 5 Aprilie 1923.

Primpretorele Plasei Orăștie:

Orăștie, la 6 Martie 1923.

Dămbian,
primpretor.
(733) 2-2

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 420/1923.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de notar cercual în notariatul cercual Orăștioara-de-sus (lângă Orăștie), se publică concurs.

Retribuțiile sunt cele prevăzute în lege și în ordonanțele în vigoare.

În consecință sunt invitați toți acei ce doresc a ocupa acest post să-și înainteze cererile completate și însoțite de actele prevăzute în art. de lege XX-1900 la oficiul pretorial din Orăștie până la data de 5 Aprilie 1923.

Primpretorele Plasei Orăștie:

Orăștie, la 6 Martie 1923.

Dămbian,
primpretor.
(732) 2-2

PRETURA PLASEI ORĂȘTIE

Nr. 421/1923.

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor de subnotari în notariatul comunal Cugir (2 posturi), în notariatul cercual Orăștioara de sus (1 post), în notariatul comunal Viștea (1 post), și în notariatul cercual Dâncul-Mare (1 post), se publică concurs.

Retribuțiile sunt cele prevăzute în lege și în ordonanțele în vigoare.

La aceste posturi pot concura nu numai acei ce au calificarea conform §-ului 3, art. de lege XX-9000 cl, în baza ordinului d-lui Subprefect Nr. 12.115/1923 apărut în Gaz. Of. Nr. 9/1923 și aceia, cari nu au calificarea de notar, însă dispun de calificare practică administrativă, având a cunoaște pe deplin dispozițiile ordinului susmenționat, al d-lui Subprefect.

Acești concurenți încă își vor înalța documentele despre calificarea și practica administrativă de

până acum, precum și extrasul de naștere.

Cererile de concurs însoțite cu documentele necesare, se vor înalța la oficiul pretorial Orăștie până la 10 Aprilie 1923.

Dămbian,
primpretor.
(731) 2-2

Nr. 338/1923.

Publicare.

Primăria comunală din Cugir dă în scândă dreptul de a aduna vamă în târgul de săptămână, pe timpul din 1 Aprilie 1923 până în 31 Martie 1924, prin licitație publică orală și cu ofertă închisă, care se va ține în 18 Martie 1923 a. m. 11 ore la casa comunală.

Prețul de strigare:

a, pentru târgul de măști 5000 L.
b, pentru târgul de porci 500 Lei arândă anuală.

Vadul 10% din prețul de strigare.

Condițiile detaliate de licitație se pot vedea în orele oficiale la primărie.

Cugir, în 27 Februarie 1923.

Vas. Motoșcă, N. **Muntean,**
notar. (723) 2-2 primar.

Publicațiune.

Însoțirea regnicolară din Șibot (Hitelszövetkezeti) s'a desființat și în urmare Comisia de lichidare invită pe toți creditorii acestei însoțiri, ca până la ziua de 1 April 1923, să își înștiințeze eventualele pretenziuni la subsemnatul Prezident, pentru că la caz contrar, cele ulterior anunțate, nu se vor mai lua în seamă.

— În localul însoțirii —
filă de vânzare o cassă de fier Wertheim Nr. 2., un dulap de cărți și un dulap (șifoner) pentru casă. Aceste mobile se vând prin licitație Duminecă în 18 Martie 1923, în localul însoțirii la ora 2 după prânz.

Șibot la 28 Februarie 1923.

(724) 2-2 **Molodeț** prezident.

Garnitură de treerat

de 4 P. H., cu abor, în stare bună, sistem Kl-yton Schullerwort, e de vânzare la:

ALMĂȘAN, mecanic
Santohalma, p. Simeria.
(722) 2-4 (j. Hunedoarei).

Se îmbie de învățacel

un băiat de 14 ani, având 2 clase civile; e bine dezvoltat. Doritorii să scrie la foote, care le trimite adresa. (725) 2-4

Vinuri de Paști

albe și de toate soiurile, garantate de la 10 până la 12 grade, — se află de vânzare cu prețuri reduse, la proprietarul de vii:

Teodor Iapa,
(726) 2-2 Covășinț (j. Arad).

Casă de vânzare,

se află în Orăștie. Informațiuni se capătă în Ulița Vântului 3.
(717) 3-3

Atențiune Economii!

Un car economic lung, lucrat puternic, e de vânzare cu preț ieftin la **Rudolf Kootz**, Pielărie, Orăștie, Str. Regala 1. (736) 1-2

Caramida, pata și lemn pentru zidiri, — este de vânzare în cantități mare, în Orăștie. Informații: în strada Pantofarilor nr. 35. (740) 1-1

Magazinul de pielărie, Depozit de fabrică

RUDOLF KOOTZ

Orăștie, Str. Regala No. 1.

Mare depozit și singurul vânzător al produselor Fabricii de pielărie Kootz și Brașoveanu din Sibiu. Vinde totul cu prețurile de fabrică cele mai joase! — Măști de calitate primă! Fără concurența Depozit bogat asortat cu opinci, tălpi și toate ce trebuiesc pentru pregătirea ghetelor (păpușilor)! E cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai punctual serviciu!
(737) 1-2

Stupi cu albine și ce...

do albine, cutmăr.

Vând instrumente și parate pentru albinărie sistematică.

(703) 5- — **Barbu Nicolai,**
Apicultor în Iași, str. Nicoli

O garnitură de îmblătit

cu abor. de 4 puteri sistem schal, se află de vânzare la

(715) 2-3 **Adam Vasiu,**
Romos p. Orăștie j. Hunedo

Spediteur.

Subscrisul fac și mai depe alușba de a transporta mărfuri la gara Orăștie în oraș. anume mărfurile ce vin în cantități mai mari de la 25 măsuri metrice în sus. Și aduc cu următoarele prețuri:

Dela 25-50 măsuri metrice, 6 Lei măsura metrice; dela 50 măsuri la 100, cu 5 Lei măsura.

Herman Maier
(713) 3-3 Spediteur în Orăștie

VÂND în Orăștie strada Baron Ursu No 14 lângă Drumul țării, o casă cu două camere, bucatărie, șară mare cu două grajduri, cu lumină electrică în ele, fântână în curte; — și

6 jughere cadastrale pământ arător clasa primă, lângă oraș, cu 1000 butuci vie reditoare.

150 Hectolitri vin bun, cu 6, 8 și 10 Lei litrul, numai dela 50 litri în sus.

La Fabrica de Cherestea (joagărul) din Șibot în toată ziua se vând scânduri, leșuri, margini, și altele.

Teodor Vulpe, Orăștie (Telephon 30).

(739) 1-3

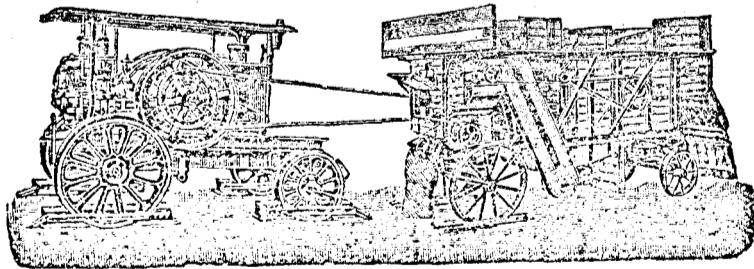
VITE ALTOITE

din pepinierele din Mediaș, diferite soiuri, — au sosit și se află de vânzare la:

Daniil Kartman

Orăștie, Str. Berului Nr. 25.

(727) 2-2

LA CUMPĂRAREA

GARNITURILOR DE TREERAT CU MOTOR NU MAI DEPINDEȚI DE STRĂINĂTATE!

Noi furnizăm garnituri de treerat, de fabricațiune proprie în execuție prima, similare construcțiilor scumpe din străinătate, cu garanție îndelungată și condițiuni avantajoase.

Garniturile noastre de treerat, cu legare cu bile de precizie, au avut peste tot un succes strălucit.

— Se pot vedea ori când în fabrica noastră! —

O întrerupere de funcțiune este exclusă, deoarece toate părțile de rezervă se pot furniza prompt — La cerere ofertă detaliată gratis.

SCHIEB fabrică de mașini s. p. a.
SIBIU, Strada Sării 35-37.